

Rahavad rahehood piiblis ja parlamendis

Põllule katust peale ei tõmba

“Siis heitis Jehoova taevast nende peale suuri kive kuni Asekani, nõnda et nad surid; neid, kes surid rahekividest, oli rohkem kui neid, keda Iisraeli lapsed tapsid mõõgaga. (Jo 10,11)

Selle umbes 3200 aastat tagasi toimunud sündmuse kirjeldus on vast esimene, mis annab ettekujutuse rahesaju mõjust.

Ajas voodi alla peitu

Laastavad rahehood on hakanud Eestit päris sageli külastama. Mõõdunud aasta 29. mail rappis Tartu- ja Jõgevamaad äikesetorm koos rahega. Raheterad polnud enam terad, vaid tõelised jääkamakad, läbimõõt kuni seitse sentimeetrit. (Seni oli ametlik Eesti rahetera rekord 5 cm.) Eterniitkatustes haigutasiid suured augud, autokatused sarnanesid munarestidega.

Kui Peipsi äär ja Kagu-Eesti on tuntud pikserikkad alad, siis

tänavune suurt kahju toonud rahesadu tabas 26. juunil Saaremaad. “Pilvest langes kui jääst kanamune!” kirjeldati nähtut. Kümme päeva vahet, ja põldoa suured kandilised terad hävitasid põlde juba Mulgimaal.

Tugev rahetorm tekitab pealt-nägilais õudu: Peipsi-äärses külas olevat üks naine hirmust värisenud veel tund pärast raju, Viljandimaal olid lapsed varjul voodi all.

Väike lohutus: mujal on elu veel ohtlikum. USAs on 1970. a sadanud alla 757grammine 19cm läbimõõduga kamakas, kuusteist aastat hiljem olevat Bangladeshis kaalunud n-õ rahetera koguni 1020 grammi. Pole siis ime, et tolle sajuga sai surma 92 inimest.

Ohvreid on üldse rohkem soojades maades – kas on elanike tihedus suur või rahe vägevam, igatahes 1888. a tappis rahe In-

dias 250 inimest ja 1600 lamast-kitse, 1932. a Hiinas 200 inimest. Säärased rünnakud ei jää oma efektiivsusest pommitamistele sugugi alla.

Sekkub ka poliitilisse ilmaellu

Kuidas jäätükkidega pommitamine kindlustas Joosuale võidu lahingus viie kuninga väe vastu, kirjeldati piiblis.

Veel mõni näide. 1788 hävitas rahe viljasaagi Pariisi ümbruses, tekitades revolutsioonilise situatsiooni. 9. juunil 1901 oli Madridis parlamendis “...väga tormiline koosolek, aga see lõppes otsekohe, kui väljas rahesadu algas ja katuseklaasi koosoli-jaile päha ajas. Kõik uulitsad olid poole jala paksuselt tuvimuna suurusi raheterasid täis.” (Postimees, 11.06.1901)

Rikastes riikides on just materiaalne kahju suur, kuid inim-

ohvreid esineb harva. Viimati sai neli autosõitjat surma Californias 1989. a, kui rahest libedal kiirteel toimus 15 auto ahekkokkupõrge. Vahel tuleb ka suvel välja kutsuda lumesahad: septembris 1988 sadas Wisconsinis osariigis maha 46 cm paksune rahekiht. On kirjeldatud ka meetrikõrgusi rahehangesid.

Sajad miljonid dollarid lendavad korstnasse, kui rahetorm ründab nisu- või maisipõlde USA keskosas. Ainuke, mis farmereid (rahaliselt) aitab, on erilised rahekindlustused või toetusfondid.

Muud midagi ette võtta on raske. Aladel, kus rahet esineb väga sageli, on proovitud ohtlikke pilvi laiali ajada. Katsetatud on mitmeid meetodeid: keskajal helistati kirikukelli (väga ohtlik tegevus äikese ajal!), eelmise sajandi hakul tulistati pilvi kahuist (Austrias

sai 1902. a nii mürsukildudest surma 11 inimest).

Hiljem saadeti raketidega taevasse kemikaale. Kasu kohta on andmed vastukäivad. Efektiivsemaks on osutunud viinamarjataimede katmine mattidega, nagu seda tehakse Itaalias.

Kuidas tekib

Kuumade ilmadega kerkivad kõrgele vägevad, isegi üle 10 km ulatuvad äikesepilved. Neis pendeldavad suurel kiirusel vihmapiisad või lumekübemed. Pilve ülaosas nad külmuvad, all kasvavad juurde üha uusi veekihte. Pingpongipalli suured raheterad liiguvad selliselt üles alla 5–10 minutit, kuni lõpuks raskusjõu mõjul alla sajavad.

Kõik piksepilved rahet ei too- da, vast iga kümnes. Mõnel suvel ei tule Eestis jäiseid sade- meid üldse, vahel aga mitu kor- da kuus.

Tahked sademed

Terade läbimõõt

- 1–2 mm teralumi
- 2–5 mm lumekruubid
- kuni 3 mm jääkruubid
- 1–3 mm jäävihm
- üle 5 mm rahe

Rahet ja tuulispaska võib kar- ta eriti siis, kui kohtuvad väga suure temperatuurierinevusega õhumassid või nn külma frondi puhul. Heal juhul jõutakse inimesi hoiatada, aga ega põllule katust peale ei tõmba.

AIN KALLIS